

Innst. 475 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:108 S (2016–2017)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Vågslid, Stine Renate Håheim, Lise Christoffersen, Sonja Mandt, Tove Karoline Knutsen, Christian Tynning Bjørnø og Kari Henriksen om å styrke oppfølgingen i reetableringsfasen for personer utsatt for vold i nære relasjoner

Til Stortinget

Sammendrag

I henhold til krisesenterlova skal kommunen sørge for et krisesentertilbud som skal kunne benyttes av personer som er utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner, og som har behov for rådgivning eller et trygt og midlertidig botilbud. Tilbudet skal gi brukerne støtte, veiledning og hjelp til å ta kontakt med andre deler av tjenesteapparatet og skal omfatte oppfølging i blant annet «reetableringsfasen» – fasen der den som har brutt ut av et voldelig samliv, skal etablere seg på nytt.

Det er ifølge forslagsstilleren svært varierende i hvor stor grad kommunene følger opp i reetableringsfasen. Det er derfor behov for gode tilsyn og oppfølging fra regjeringens side for å sørge for at loven følges opp. Spesielt er det viktig å sikre dem som bryter ut av voldelige samliv, bolig og arbeid, samt at det tilrettelegges for at barnas beste og barnas individuelle rettigheter ivaretas.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

«1. Stortinget ber regjeringen styrke oppfølgingen i reetableringsfasen av personer utsatt for vold i nære relasjoner, jf. krisesenterlova § 2 bokstav d.

2. Stortinget ber regjeringen sørge for økt tilsyn med at kommunene oppfyller sine forpliktelser etter krisesenterlova § 2 bokstav d.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for at Nav prioriterer å legge til rette for at personer utsatt for vold i nære relasjoner uten arbeid kommer raskt i arbeid, slik at de raskt gis muligheten til å bli økonomisk uavhengige.
4. Stortinget ber regjeringen sikre at kommunene sørger for at de som bryter ut av voldelige samliv, får tilgang på overgangsbolig eller hjelp til å skaffe bolig, slik at de har et reelt alternativ til å bli hos, eller flytte tilbake til, en voldelig partner.
5. Stortinget ber regjeringen sørge for at barnas beste og barnas individuelle rettigheter ivaretas ved oppfølging av den voldsutsatte i reetableringsfasen.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Arild Grande, Lasse Juliussen, Hege Haukeland Liadal og Sonja Mandt, fra Høyre, lederen Svein Harberg, Kårstein Eidem Løvaas og Thore Vestby, fra Fremskrittspartiet, Anders Anundsen og Ib Thomsen, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Jørgen Bekkevold, viser til Representantforslag 108 S (2016–2017).

Komiteen viser til at vold og overgrep er et stort samfunnsproblem som foregår i alle samfunnslag. Vold i nære relasjoner er særskilt problematisk fordi det utsetter mennesker for vold i det som er ment å være deres trygge rammer i hjemmet. Komiteen viser til at vold i nære relasjoner tradisjo-

nelt har vært et tabubelagt tema, men at det er vesentlig endret de siste årene.

Komiteen viser til at et offer for vold og overgrep i nære relasjoner har større risiko for å bli uføretrygdet, får utsatt sin utdanning og kommer senere inn i arbeidslivet. Videre kan det å bli utsatt for vold i barne- eller ungdomsalder resultere i forstyrrelser i emosjonell, kognitiv og/eller atferdsmessig utvikling. Ytterligere har mennesker som har blitt utsatt for vold, økt risiko for å utvikle en rekke psykiske og somatiske sykdommer og plager.

Komiteen viser til at representantforslaget kun berører en liten del av den kompleksitet som omrammer vold i nære relasjoner. Forslaget vil således måtte sees i sammenheng med det omfattende arbeidet som allerede er gjennomført eller er under gjennomføring, både knyttet til vold og overgrep i nære relasjoner og arbeidet mot vold og overgrep i stort.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, viser i den forbindelse til Prop. 12 S (2016–2017) Opptappingsplan mot vold og overgrep (2017–2021) og Innst. 247 S (2016–2017). Flertallet viser her til regjeringens mål om at vold skal oppdages tidlig, og at voldsutsatte skal få en individuelt tilpasset oppfølging og behandling. Dette er en målsetting som har tverrpolitisk oppslutning, og som flertallet vil understreke viktigheten av.

Flertallet viser til at regjeringen i proposisjonen fremmet forslag om en omfattende og helhetlig tiltakspakke mot vold og overgrep i nære relasjoner på tvers av ulike fagsektorer. I proposisjonen understrekes viktigheten av å tenke på tvers av etatenes ulike ansvarsområder og sikre et enda bedre arbeid for å forebygge vold i nære relasjoner og tilsvarende for oppfølging etter at vold eller overgrep har skjedd. Flertallet viser til at det under Stortingets behandling av saken ble foreslått ytterligere forbedringer av det viktige arbeidet på dette området.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at det i Stortinget ble gjort et grundig arbeid med regjeringens forslag, som gav grunnlaget for viktige forbedringer og presiseringer. I tillegg til de mange tiltakene regjeringen fremmet, ble det enighet i Stortinget om ytterligere 18 forslag. Flere av de vedtatte forslagene vil ha direkte positiv innvirkning på arbeidet i reetableringsfasen for personer utsatt for vold i nære relasjoner. Flertallet ser frem til regjeringens videre oppfølging også av disse vedtakene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Prop. 12 S (2016–2017), som skulle være en opptappingsplan fra Høyre- og Frem-

skrittsparti-regjeringen, verken var konkret eller forpliktende. Den var ikke en opptappingsplan slik Stortinget hadde bedt om gjennom sitt anmodningsvedtak (vedtak 623, 8. juni 2015).

Disse medlemmer mener at Prop. 12 S (2016–2017) har flere mangler: Viktige saksområder er ikke tatt med eller er kun beskrevet. Organisasjonene som jobber med barn, har vært tydelige på at planen ikke er god nok. Barneombudet beskriver planen som en «problemskildring», ikke en opptappingsplan; UNICEF påpeker at regjeringen ikke svarer på det Stortinget ba om; Kripos har uttalt at «det burde vært flere konkrete tiltak spesielt rettet mot de minste barna»; Redd Barna har trukket frem at «tiltakene er ikke tilstrekkelige for å forebygge at barn blir utsatt for seksuelle overgrep på nett». Det er også grunnlag for å intensivere arbeidet for å forebygge og avdekke vold mot barn i helsevesenet i større grad enn det planen legger opp til. Opptappingsplanen tar heller ikke tak i behovene for å forebygge og avdekke vold i nære relasjoner som rammer særlig sårbare grupper som eldre, pleietrengende, personer med psykiatri- eller rusproblematikk og mennesker med utviklingshemning. Det er kritikkverdig at planen viser at regjeringen ser utfordringene for så å unnlate å følge opp med tiltak. For eksempel er det ingen tiltak rettet mot vold mot eldre.

Disse medlemmer reagerer videre på at planen er for svak når det gjelder tiltak som vil kunne gi god tverrfaglig oppfølging av dem som bryter ut av voldelige parforhold. Disse medlemmer vet at mange har store utfordringer med å reetablere seg. Det kan være utfordrende å finne bolig og jobb og å klare seg økonomisk. Reetablering er ofte spesielt krevende for dem som har barn. Resultatet er at mange flytter tilbake til den som utøver volden. Det må tas tak i utfordringene knyttet til at mange står utenfor arbeidslivet som en følge av volden de lever med eller har levd med. Treffsikre tiltak for å hjelpe mennesker utsatt for vold i nære relasjoner som står utenfor arbeidslivet, inn i arbeid, vil også bidra til å redusere utgiftene denne volden medfører for samfunnet, samtidig som det kan hjelpe den enkelte.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at Arbeiderpartiet ikke stemte for noen av forslagene i opptappingsplanen, men heller valgte å fremme et nytt forslag om en opptappingsplan. Realiteten av Arbeiderpartiets forslag ville vært en utsettelse av igangsettelse av tiltak for mennesker i en sårbar fase. En utsettelse av opptappingsplanen ville satt svært viktige tiltak på vent. Ofrene som planen er laget for, har behov for at tiltakene iverksettes raskt, og at de nødvendige ressursene blir bevilget så raskt som mulig. Dersom planen hadde blitt sendt tilbake slik Ar-

beiderpartiet ønsket, ville viktige tiltak blitt utsatt i over ett år. Det ville vært alvorlig for de gruppene som utsettes for vold og overgrep. En opptrappingsplan på et så alvorlig og omfattende område bør etter flertallets mening ikke bli gjenstand for politisk spill. Flertallet understreker at det i Stortingets behandling av Prop. 12 S (2016–2017) ble vedtatt 36 konkrete tiltak mot vold og overgrep. Arbeiderpartiet valgte å stemme imot samtlige av disse forslagene.

Flertallet registrerer at Arbeiderpartiet i denne behandlingen karakteriserer de opptrappingsplanen som for svak når det gjelder tiltak som vil kunne gi god tverrfaglig oppfølging av dem som bryter ut av voldelige parforhold. Flertallet vil understreke at proposisjonen fremmer flere tverrsektorielle tiltak rettet inn mot reetablering av personer utsatt for vold og overgrep. Dette må videre ses i sammenheng med de andre reformene som regjeringen er gang med.

Videre vil flertallet vise til at Arbeiderpartiet i kjølvannet av sin kritikk ikke har fremsatt noen egne konkrete tiltak til gjennomføring.

Komiteen viser til at innsatsen mot vold og overgrep i nære relasjoner må ses i sammenheng med andre store reformer som er vedtatt av Stortinget, som kommunereformen og nærpolitireformen. Komiteen viser også til det pågående arbeidet med en struktur- og kvalitetsreformen i barnevernet. Dette er reformer som vil kunne bidra til å styrke kvaliteten på tjenestene som møter voldsutsatte.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at representantforslaget har 5 forslag som er begrunnet på under én side. Flertallet mener det kan gjenspeile at forslagsstillerne ikke har gjennomarbeidet grunnlaget for de forslagene som fremmes, på en god nok måte. Forslagene som fremmes, vil ha ganske omfattende konsekvenser, men forslagsstillerne har i liten grad berørt slike forhold i sin begrunnelse for forslagene. Således gir representantforslaget komiteen et svakt beslutningsgrunnlag.

Flertallet viser til forslag 1 om å styrke oppfølgingen i reetableringsfasen av personer utsatt for vold i nære relasjoner.

Flertallet viser til at forslagsstillerne i begrunnelsen for forslaget ikke argumenterer for eller dokumenterer at arbeidet for å følge opp personer utsatt for vold i nære relasjoner i reetableringsfasen ikke er tilstrekkelig for å oppfylle lovens krav.

Flertallet understreker imidlertid at det er viktig å sikre at ofre for vold og overgrep får en tilfredsstillende oppfølging og bistand i en reetableringsfase. Evalueringen av krisesentertilbudet i kommunene viser at krisesentrene tilbyr hjelp til voldsutsatte med tanke på reetablering. Flertallet mener at det kan

være utfordringer i tilknytning til samordning av tiltak mellom krisesentertilbudet og andre deler av tjenesteapparatet i enkelte kommuner.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmet fra Kristelig Folkeparti, understreker kommunens ansvar for oppfølging av volds- og overgrepsofre i en reetableringsfase. Viktige tiltak og forutsetninger for en vellykket reetablering er å sikre fremtidig bolig og å bistå vedkommende inn på arbeidsmarkedet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til vedtak ved romertall I i Innst. 247 S (2016–2017) om at regjeringen i samarbeid med KS skal utarbeide veiledere for kommunene om oppfølging i saker med vold i nære relasjoner.

Flertallet viser videre til at et overordnet mål med kommunereformen er å sikre bedre kompetansetilbud og samordning mellom ulike tjenester i landets kommuner. Dette er viktig både av hensyn til å sikre et godt og likeverdig reetableringstilbud i hele landet, og også for å sikre et godt og individuelt tilpasset tilbud for den enkelte. Flertallet er tilfreds med at regjeringen har varslet at de vil utrede om mulige endringer i krisesenterlova kan bidra til å tydeliggjøre kommunens ansvar for å forebygge vold og overgrep. Flertallet ønsker en slik utredning velkommen.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmet fra Kristelig Folkeparti, viser til forslag 2 om å be regjeringen sørge for økt tilsyn med at kommunene oppfyller sine lovpålagte forpliktelser, jf. krisesenterlova § 2 d. Dette flertallet viser til at alle kommuner etter krisesenterlova har en plikt til å sørge for et tilfredsstillende krisesentertilbud for kvinner, menn og barn som er utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner. Det følger av krisesenterlova at Fylkesmannen skal føre tilsyn med at kommunene oppfyller sine plikter som fastsatt i loven.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at forslagsstillerne ikke har fremlagt noen argumentasjon eller fakta som skulle tilsi at Fylkesmannens tilsyn i dag ikke er tilfredsstillende eller omfattende nok. Det presiseres heller ikke i forslaget hvilket tilsynsnivå forslagsstillerne mener vil være tilfredsstillende.

Komiteen mener at god oppfølging av voldsutsatte skal være en prioritert oppgave i kommunene. Et godt tilsyn er derfor etter komiteens mening viktig for å sikre både at kvaliteten på tjenesten er god, og at eventuelle avvik blir lukket. Ytterligere har tilsyn også verdi for å få oversikt over hvilke

gode tiltak som gjøres i kommunene, både for å sikre at dette er en praksis som videreføres, og for å kunne gi kommunale tiltak på dette feltet overføringsverdi til andre kommuner. Komiteen viser til svar fra Barne- og likestillingsdepartementet ved statsråden (vedlegg) der statsråden skriver at departementet vil ta opp tilsynsvirksomheten på dette området i styringsdialogen med embetene. Ytterligere varsler departementet at de vil arbeide for å videreutvikle Fylkesmannens tilsyn med hvordan kommunene følger opp voldsutsatte i reetableringsfasen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, er tilfreds med dette.

Komiteen viser til forslag 3 om å sørge for at Nav prioriterer å legge til rette for at personer utsatt for vold i nære relasjoner kommer raskt inn i arbeid.

Komiteen viser til at forslagsstillerne henviser til forskning som bekrefter at kvinner utsatt for vold i nære relasjoner sjeldnere er i arbeid enn kvinner som ikke utsettes for vold. Videre viser forslagsstillerne til de store konsekvensene det har for dem som utsettes for vold i nære relasjoner og deres muligheter til å fungere i arbeid. Økonomisk selvstendighet er i de fleste tilfeller en forutsetning for at kvinner som er utsatt for vold i nære relasjoner, skal klare å bryte ut av voldelige forhold.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sine alternative budsjetter der Navs tiltaksbudsjetter er betydelig styrket. Disse medlemmer er særlig opptatt av at unge kommer seg i arbeid og aktivitet, og har foreslått en aktivitetsreform for unge under 30 år. Dette vil være et tydelig bidrag til mennesker som har vært utsatt for vold og som trenger bistand til å komme tilbake til ordinært arbeid.

Disse medlemmer viser også til at de er imot Solberg-regjeringens forslag om å kutte lengden på perioden en person kan motta arbeidsavklaringspenger, til 3 år, noe som kan ramme denne gruppen hardt fordi de vil trenge lang tid for rehabilitering.

Komiteen er enig i at arbeid er en viktig faktor for en vellykket reetablering av personer utsatt for vold og overgrep.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at ofre for vold og overgrep allerede er en prioritert gruppe for Nav, og at det for 2017 ligger klare føringer om å sikre nødvendig kompetanse i Nav for å kunne bistå ofre for vold og overgrep inn mot arbeidsmarkedet. Forslagets intensjon er således allerede ivaretatt.

Flertallet viser også til de tiltak innen sektoren som er skissert i opptrappingsplan mot vold og overgrep (2017–2021).

Et annet flertall, alle unntatt medlemmet fra Kristelig Folkeparti, viser til at å styrke kompetansen i Nav på dette feltet er viktig for å sikre et helhetlig og samordnet tjenestetilbud for den enkelte, i tråd med de krav som følger av lov 18. desember 2009, sosialtjenesteloven.

Dette flertallet viser til forslag 4 om å sikre at kommunene sørger for at de som bryter ut av voldelige samliv, får tilgang på overgangsbolig eller hjelp til å skaffe bolig. Kommunene har i dag et ansvar for å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet. Personer som bor på krisesentre og øvrige ofre for vold i nære relasjoner, kommer inn under kommunens ansvar for bistand på boligmarkedet.

Komiteen flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, understreker at kommunene er et selvstendig forvaltningsorgan som skal gjennomføre sine pålagte oppgaver innenfor rammer fastsatt av Storting og regjering. Rammene for tjenestetilbudet fastsettes av Stortinget i form av lov og bevilgninger i statsbudsjettet, og av regjeringen gjennom forskrift, rundskriv og ulike øvrige deler av dialogen med kommunene. Det er imidlertid kommunestyrene som er ansvarlige for å følge opp de vedtak som er fattet av Stortinget gjennom lov eller budsjettvedtak og av regjeringen i form av forskrift og rundskriv. Staten har imidlertid et tilsynsansvar som forslagsstillerne har adressert i forslag 2. Forslag 4 er således utformet på en konstitusjonelt utfordrende måte fordi en synes å legge til grunn at en statsråd eller regjeringen som sådan kan ansvarliggjøres for kommunenes oppfølging av kommunens ansvar. Det er ikke tilfellet.

Flertallet viser således til at det er kommunens ansvar å prioritere bruken av tilgjengelige midler basert på lokale behov. Flertallet viser til regjeringens nasjonale strategi Bolig for velferd (2014–2020), som samler og målretter den boligsosiale innsatsen for vanskeligstilte. Inn under dette ligger også overgang fra krisesentre til bolig i en reetableringsfase. Flertallet understreker viktigheten av at kommunene sikrer et tilfredsstillende boligtilbud for vanskeligstilte, da dette er viktig i et reetableringsøyemed. Et boligtilbud sikrer at ofre har et reelt alternativ til videre samliv med en voldelig partner.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmet fra Kristelig Folkeparti, viser til forslag 5, hvor Stortinget ber regjeringen sørge for at barnas beste og barnas individuelle rettigheter ivaretas ved oppfølging i en reetableringsfase.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at forslagsstillerne i sin begrunnelse for forslaget ikke har berørt hva som konkret legges i dette, og hvilket ansvar de reelt mener regjeringen har for at ulike forvaltningsorgan følger opp barnas beste og barnas individuelle rettigheter. Forslagsstillerne viser ikke til undersøkelser eller argumentasjon for at barns rettigheter ikke ivaretas på en tilfredsstillende måte i dag. Det er imidlertid mange ulike forvaltningsnivå og etater som vil være involvert i disse sakene, og den koordinering regjeringen allerede har lagt opp til, vil også få betydning for dette spørsmålet.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmet fra Kristelig Folkeparti, viser således til at prinsippet om barnets beste allerede er et førende prinsipp i norsk forvaltning. Dette er videre forankret gjennom Grunnloven, se særlig Grunnloven § 104 og lov jf. Barnekonvensjonen art. 3-1. I dette ligger en forventning om at barnets beste alltid skal ivaretas på best mulig måte. Dette er særlig relevant i saker omhandlende vold og overgrep. Dette flertallet understreker viktigheten av at kommunene sørger for at barns rettigheter ivaretas i en reetableringsfase. Tiltak som iverksettes overfor barn og unge i en reetableringsfase, må tilpasses behovet hos den enkelte ut ifra en faglig vurdering tatt i samråd med barnet.

Dette flertallet viser til tilskuddsordningen for voldsutsatte barn som ble innført i 2015, som en del av regjeringens tiltaksplan for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og unge. Formålet med ordningen er å bidra til at barn som enten er eller har vært utsatt for vold eller seksuelle overgrep, får økt mestringsevne og livskvalitet. Dette er viktige faktorer i en reetablerings- og rehabiliteringsfase. Dette flertallet støtter en videreføring av denne ordningen, og understreker viktigheten av fortsatt satsing i arbeidet mot vold og seksuelle overgrep, både i form av ressurser og økt kompetanse på området.

Dette flertallet viser for øvrig til at det i svært stor grad er kvinner og barn som utsettes for vold i nære relasjoner. Livssituasjonen for disse er uutholdelig når de fortsatt er i samlivet, men for mange er det nesten like fryktelig etter et samlivsbrudd. Flere opplever at de blir forfulgt av sine tidligere samboere og ektefeller, og utsettes for vold eller trussel om vold i et slikt omfang at det dramatisk reduserer deres livskvalitet. Dette flertallet mener det er avgjørende å møte denne utfordringen med en bred tilnærming som går på tvers av departementer og sektorer, og mener det foreligger et godt grunnlag for det i opptrappingsplanen mot vold og overgrep.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at det er stor forskjell på hvordan kommunene følger opp sitt ansvar for rehabiliteringsfasen etter opphold på kriesenter. Disse medlemmer viser til at Nova (Norsk institutt for forskning for oppvekst, velferd og aldring) har evaluert kriesenterlova, og at det i evalueringen kom fram at selv om hovedbildet er at kommunene følger opp loven, er det flere mål som ikke er nådd. Særlig gjelder dette personer med tilleggspolproblemer, det å samordne hjelpetiltakene, og uklarheter i ansvar for reetableringsfasen. Disse medlemmer viser til at kommuner fremdeles mangler handlingsplaner mot vold i nære relasjoner og informasjon om tilbudet kriesentrene gir. Disse medlemmer er opp-tatt av at det skal være likhet i tilbudene i hele landet, og at barn og voldsutsatte får det tilbudet de har krav på. Evalueringsrapporten er fra 2015, men likevel meldes det at rapporten ikke er fulgt opp, og disse medlemmer viser til den gjennomgangen statsråd Horne varslet i Innst. 367 S (2014–2015), og kan ikke se at dette er gjennomført. Det å sikre barns individuelle rettigheter i reetableringsfasen er viktig, og tilbakemeldinger viser at dette ikke alltid skjer, ei heller mulighet for overgangsbolig slik at den voldsutsatte får trygge rammer. Det er slik disse medlemmer ser det, nødvendig at Nav prioriterer og legger til rette for at de som har vært utsatt for vold, får arbeid om det er nødvendig, slik at den enkelte oppnår selvstendighet.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen styrke oppfølgingen i reetableringsfasen av personer utsatt for vold i nære relasjoner, jf. kriesenterlova § 2 bokstav d.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for økt tilsyn med at kommunene oppfyller sine forpliktelser etter kriesenterlova § 2 bokstav d.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Nav prioriterer å legge til rette for at personer utsatt for vold i nære relasjoner uten arbeid kommer raskt i arbeid, slik at de raskt gis muligheten til å bli økonomisk uavhengige.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at kommunene sørger for at de som bryter ut av voldelige samliv, får tilgang på overgangsbolig eller hjelp til å skaffe bolig, slik at de har et reelt alternativ til å bli hos, eller flytte tilbake til, en voldelig partner.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at barnas beste og barnas individuelle rettigheter ivaretas ved oppfølging av den voldsutsatte i reetableringsfasen.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, merker seg Arbeiderpartiets påstand om at det i kjølvannet av NOVAs rapport fra 2015 ikke er iverksatt tiltak fra statsrådets side for å følge opp de funn som ble gjort i rapporten. Dette er, slik flertallet ser det, en påstand uten belegg. Flertallet viser til enkelte tiltak som er igangsatt eller planlagt igangsatt per 1. juni 2017 som et resultat av de funn som ble gjort i NOVAs rapport i februar 2015.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har i etterkant av rapporten fått i oppdrag å igangsette utviklingsprosjekter for å styrke krisesentertilbudet til særlig utsatte grupper. I 2016 ble det derfor inngått avtale med Varde Hartmark om:

1. å utarbeide et kunnskapsgrunnlag (kartlegging av relevant tilbud og lov- og regelverk)
2. å utvikle og prøve ut ulike samarbeidsmodeller i utvalgte pilotkommuner/-krisesentre
3. å komme med anbefalinger for hvordan kommunene kan styrke krisesentertilbudet til voldsutsatte med utfordringer knyttet til rus, psykiatri eller funksjonsnedsettelse.

Varde Hartmark har utarbeidet en prosjektrapport som oppsummerer foreløpige erfaringer og resultater ved tre pilotkommuner/krisesentre i hhv. Moss, Molde og Bodø.

Videre har Regionalt ressursenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) fått egne midler til å arrangere kompetansetiltak for involverte krisesentre og kommuner om voldsutsatte med tilleggsproblematikk knyttet til rus, psykisk lidelse og funksjonsnedsettelse. En bredt sammensatt referansegruppe med representanter fra aktuelle fagmiljøer og myndighetsnivåer har gitt innspill i arbeidet.

Bufdir rekrutterer nye krisesentre/kommuner i utviklingsprosjektet i 2017 og har nylig inngått avtale med Tønsberg kommune/Krisesenteret i Vestfold. Bufdir gir prosjektstøtte og oppfølging og vil samle deltakende krisesentre, kommuner og RVTS til et felles møte i juni 2017 for å presentere prosjektrapporten og å dele erfaringer og kunnskap. Erfaringer fra utviklingsprosjektet skal inngå i fagveilederen for innhold og kvalitet i krisesentertilbudet som Bufdir utarbeider, og referansegruppen er bedt om å bistå Bufdir i dette arbeidet.

NOVAs evaluering av kommunenes implementering av krisesenterlova viste at tilbudet til barn i følge med fedre ikke var av god nok kvalitet. Bufdir vil derfor igangsette et arbeid for å styrke oppfølgingen av barn i tilbudet til menn i løpet av året.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti deler forslagsstillernes innstilling om at

barnas beste og barnas rettigheter i enda større grad må ivaretas gjennom oppfølgingen av voldsutsatte i reetableringsfasen. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti har kjempet for å få styrket bevilgningene til Statens barnehus i flere budsjettforhandlingsrunder, som et konkret tiltak i den sammenheng. Dette medlem vil også vise til Dokument 8:54 S (2014–2015), som resulterte i fremleggningen av regjeringens Opptrappingsplan mot vold og overgrep.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, erkjenner imidlertid at det vil være enkelte tiltak som kan bidra til å forbedre situasjonen for dem som er i reetableringsfasen etter slik samlivsbrudd. Et av de tiltakene som nå etableres, er en helt ny offeromsorg hvor ofre utsatt for vold og overgrep skal møte et mer samlet hjelpeapparat i overgangen mellom politianmeldelse, etterforskning, domsbehandling og reetablering. Formålet er å samle ressursene for bedre å kunne følge opp den enkelte. Flertallet ser frem til etableringen av et slikt tilbud, som også vil være tilgjengelig for dem som velger å ikke anmelde.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, viser videre til at det ofte er den voldsutsatte som må ha voldsalarm eller begrensninger på egen bevegelsesfrihet. Selv om besøksforbud ofte ilegges voldsutøver, vil denne kunne brytes og skape særdeles vanskelige forhold for den som har brutt ut av forholdet. Dette flertallet viser til at domstolene kan idømme bruk av omvendt voldsalarm. Det vil innebære at det er voldsutøver som må gå med fotlenke eller tilsvarende og som utløser alarm hos politiet dersom vedkommende befinner seg i områder hvor voldsofferet befinner seg.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, registrerer at påtalemyndighetene oftere nedlegger påstand om bruk av slik omvendt voldsalarm, og at domstolene i større grad benytter seg av denne muligheten.

Flertallet viser til romertallsvedtak XXVIII i Innst. 247 S (2016–2017) med følgende ordlyd:

«Stortinget ber regjeringen etablere retningslinjer for politiets samarbeid med øvrige tjenester ved bruk av omvendt voldsalarm, og sikre at bruken av omvendt voldsalarm blir kraftig utvidet.»

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, mener dette er et viktig arbeid, men mener likevel at det fremstår som om endringene på dette området fortsatt vil ta tid fordi en kun har virkemiddelet tilgjengelig ved pådømmelse.

Dette flertallet mener det er behov for å utrede om omvendt voldsalarm bør kunne benyttes som et straffeprosessuelt virkemiddel og ikke bare ved dom.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede om omvendt voldsalarm bør kunne benyttes som et straffeprosessuelt virkemiddel, og rammene for slik bruk og komme tilbake til Stortinget på egnet måte med eventuelle forslag om dette.»

Uttalelse fra justiskomiteen

Justiskomiteen har blitt forelagt utkast til innstilling til Dokument 8:108 S (2016–2017) om vold i nære relasjoner. Komiteen viser i brev av 7. juni 2017 til den foreløpige avgitte innstillingen og har følgende merknader:

«Komiteen slutter seg til sine respektive partiers merknader i familie- og kulturkomiteen. Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti har følgende merknad:

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at vold og overgrep er svært alvorlig kriminalitet. For å bekjempe dette er det helt avgjørende med en helhetlig tilnærming med tiltak som omfatter ulike sektorer. Dette medlem viser til at bekjempelse av vold og overgrep er et prioritert område for Kristelig Folkeparti. Dette medlem viser til behandlingen av Opptappingsplan mot vold og overgrep, spesielt rettet mot barn og unge, som Stortinget behandlet i vår, jf. Innst. 247 S (2016–2017). Dette medlem viser til at i Opptappingsplanen som ble fremlagt etter forslag fra Kristelig Folkeparti, fikk KrF gjennomslag for en rekke tiltak som styrket Opptappingsplanen, på justis-, helse og familiefeltet. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti fikk gjennomslag for følgende forslag i Innst. 247 S (2016–2017):

I. Stortinget ber regjeringen i samarbeid med KS utarbeide veiledere om hvordan ansatte i kommuner kan avdekke og følge opp vold i nære relasjoner.

II. Stortinget ber regjeringen utrede hvordan det kan lovfestes at barnevern og politi skal samarbeide bedre, og hvilket ansvar og hvilke rutiner barnevernet skal følge ved mistanke om vold og overgrep.

III. Stortinget ber regjeringen fremme forslag som klargjør og forenkler bestemmelsen om opplysningsplikt til barnevernet.

IV. Stortinget ber regjeringen gjennom den kommende fagfornyelsen sikre at temaer knyttet til kropp og grenser skal være en del av opplæringen i barnehageløpet, barneskolen, ungdomsskolen og videregående opplæring for å forebygge seksuelle overgrep.

V. Stortinget ber regjeringen sikre rutiner slik at alle gravide blir spurt om de blir utsatt for vold, og at

vold er tema på kontaktpunktene mellom nybakte foreldre og helsevesenet.

VI. Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak som bidrar til at plikten til å tilby hjemmebesøk etter fødsel følges opp.

VII. Stortinget ber regjeringen fortsette opptappingen av familievernkontorene slik at det sikres egne ansatte som arbeider med voldsarbeid på alle familievernkontor, og at arbeidet med familier med voldsutfordringer ikke går på bekostning av familievernets kjerneoppgaver.

VIII. Stortinget ber regjeringen styrke familievernkontorenes allmenne arbeid med forebygging av vold for å avdekke risikofamilier og gi foreldrene verktøy til å håndtere vanskelige følelser og eventuelt disposisjon for utøvelse av vold.

IX. Stortinget ber regjeringen legge til rette for at foreldre får tilbud om foreldreveiledning gjennom helsestasjon, barnevern, familievern eller andre ideelle aktører.

X. Stortinget ber regjeringen utvikle en egen strategi for å forebygge og bekjempe internettrelaterte overgrep, som sikrer økt kompetanse og bedre verktøy i politiet.

XI. Stortinget ber regjeringen vurdere behovet for å kreve politiattest for yrkesgrupper som er i kontakt med barn, men som ikke faller inn under særlov-givningen.

XII. Stortinget ber regjeringen utrede en sertifiseringsordning som alle offentlig ansatte som er i kontakt med barn, må gjennomføre. Ordningen skal sikre at alle har kompetanse om vold og overgrep, den bør være enkel og praktisk å gjennomføre, og det bør stilles krav om fornyelse f.eks. hvert andre år.

XIII. Stortinget ber regjeringen sikre god informasjon og kunnskap om vold og overgrep til flyktninger og innvandrere og andre grupper som er overrepresentert i statistikk over vold og overgrep.

XIV. Stortinget ber regjeringen bidra til å spre god praksis for samvirke i grunnutdanningen mellom relevante utdanninger, som helse- og sosialfag, politi, pedagogikk.

XV. Stortinget ber regjeringen legge til rette for at ICDP-foreldreveiledningskurs blir benyttet i introduksjonsprogrammet og på asylmottak.

XVI. Stortinget ber regjeringen bidra til at det er flere med minoritetsbakgrunn og økt kompetanse på minoritetskulturer i barnevernet.

XVII. Stortinget ber regjeringen legge til rette for at ulike trossamfunn og religiøse ledere involveres i opplæring/informasjon om vold og overgrep.

XVIII. Stortinget ber regjeringen arbeide med å forbedre tilgangen på relevant statistikk over hvor mange tilrettelagte avhør som medfører domfellelse.

XIX. Stortinget ber regjeringen øremerke midler til de kommunale tjenestetilbudene gjennom økt psykologkompetanse og helsestasjonsvirksomhet.

XX. Stortinget ber regjeringen legge til rette for et mer teambasert helsetjenestetilbud for å sikre tilstrekkelig kompetanse i møte med volds- og overgrepssatte.

XXI. Stortinget ber regjeringen sikre fortsatt støtte til Stine Sofie Senteret.

XXII. Stortinget ber regjeringen sikre at voldserfaringer og erfaringer fra personer som er utsatt for vold og overgrep, inngår i arbeidet med Pakkeforløp for psykisk helse og rus, ved utredning, tiltak og behandling.

XXIII. Stortinget ber regjeringen sørge for at alle

ATV-kontor får et familiemandat i løpet av planperioden.

XXIV. Stortinget ber regjeringen videreføre arbeidet med å utvikle behandlingstilbud for personer som er dømt for å ha utført seksuelle overgrep, slik at de som trenger behandling, får det.

XXV. Stortinget ber regjeringen legge til rette for at i tilfeller der foresatte ikke deltar på kontroll/hjemmebesøk av barn, og der helsestasjonen aktivt har forsøkt å få kontakt med familien, skal helsestasjonene melde bekymring til barnvernstjenesten.

XXVI. Stortinget ber regjeringen utrede behovet for å tydeliggjøre straffeloven § 311 slik at import av seksuelle dukker fremstilt som barn blir kriminalisert.

XXVII. Stortinget ber regjeringen evaluere besøksforbudet, herunder hvordan politiet følger opp brudd på besøksforbud.

XXVIII. Stortinget ber regjeringen etablere retningslinjer for politiets samarbeid med øvrige tjenester ved bruk av omvendt voldsalarm, og sikre at bruken av omvendt voldsalarm blir kraftig utvidet.

XXIX. Stortinget ber regjeringen etablere retningslinjer for politiets bruk av kode 6 (strengt fortløpig adresse), inkludert samarbeid med øvrige tjenester.

XXX. Stortinget ber regjeringen nedsette en gruppe/kommisjon som skal gjennomgå et utvalg av partnerdrapssaker.

XXXI. Stortinget ber regjeringen sikre at det rapporteres i de årlige budsjettproposisjonene i løpet av planperioden på måloppnåelse på alle tiltak vedtatt i opptrappingsplanen mot vold og overgrep.

XXXII. Stortinget ber regjeringen utarbeide en rapport på lik linje som da opptrappingsplanen for psykisk helse ble utarbeidet, og som skal være grunnlag for vurdering av de økonomiske behovene knyttet til bekjempelse av vold og overgrep i planperioden.

XXXIII. Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2018 komme med forslag til økonomiske forpliktelser og øremerking for planperioden knyttet til tiltakene i opptrappingsplanen mot vold og overgrep.

Dette medlem har store forventninger til regjeringens oppfølging av disse tiltakene, samt de som ble fremmet i Opptrappingsplanen. Kristelig Folkeparti vil følge saken nøye, og da spesielt regjeringens forslag til statsbudsjett for 2018.

Dette medlem viser til at Arbeiderpartiet ønsket å sende Opptrappingsplanen tilbake uten realitetsbehandling. Dette medlem viser til at dette ville utsatt innføring av viktige tiltak for å hjelpe barn og unge som utsettes for alvorlige overgrep.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti også har fått gjennomslag for en rekke tiltak i forbindelse med forhandlinger om statsbudsjettene denne stortingsperioden. Dette medlem vil spesielt trekke frem styrking av Familievernet, skole- og helseøstertjenesten, politiet og Statens Barnehus. Dette har vært viktige bidrag for å styrke innsatsen for å forebygge, avdekke og bekjempe vold og overgrep mot barn.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen styrke oppfølgingen i reetableringsfasen av personer utsatt for vold i nære relasjoner, jf. krisesenterlova § 2 bokstav d.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sørge for økt tilsyn med at kommunene oppfyller sine forpliktelser etter krisesenterlova § 2 bokstav d.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sørge for at Nav prioriterer å legge til rette for at personer utsatt for vold i nære relasjoner uten arbeid kommer raskt i arbeid, slik at de raskt gis muligheten til å bli økonomisk uavhengige.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen sikre at kommunene sørger for at de som bryter ut av voldelige samliv, får tilgang på overgangsbolig eller hjelp til å skaffe bolig, slik at de har et reelt alternativ til å bli hos, eller flytte tilbake til, en voldelig partner.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen sørge for at barnas beste og barnas individuelle rettigheter ivaretas ved oppfølging av den voldsutsatte i reetableringsfasen.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råror Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen utrede om omvendt voldsalarm bør kunne benyttes som et straffeprosesuet virkemiddel, og rammene for slik bruk og komme tilbake til Stortinget på egnet måte med eventuelle forslag om dette.

II

Dokument 8:108 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Vågslid, Stine Renate Håheim, Lise Christoffersen, Sonja

Mandt, Tove Karoline Knutsen, Christian Tynning Bjørnø og Kari Henriksen om å styrke oppfølgingen i reetableringsfasen for personer utsatt for vold i nære relasjoner – vedlegges protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 13. juni 2017

Svein Harberg

leder

Anders Anundsen

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Barne- og likestillingsdepartementet v/statsråd Solveig Horne til familie- og kulturkomiteen, datert 9. mai 2017****Dok 8:108 S 2016-2017 - styrke oppfølgingen i reetableringsfasen for personer utsatt for vold i nære relasjoner - fra stortingsrepresentantene Lene Vågslid, Stine Renate Håheim, Lise Christoffersen,**

Jeg viser til brev av 2. mai 2017 fra Familie- og kulturkomiteen hvor det bes om Barne- og likestillingsdepartementets vurdering av Dok. 8: 123 (2016-2017) Representantforslag om å styrke oppfølgingen i reetableringsfasen for personer utsatt for vold i nære relasjoner.

Nedenfor følger mine vurderinger og kommentarer til de 5 forslagene om oppfølging i reetableringsfasen. Det er innhentet innspill fra Arbeids- og sosialdepartementet og fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

1. Stortinget ber regjeringen styrke oppfølgingen i reetableringsfasen av personer utsatt for vold i nære relasjoner, jf. krisesenterlova § 2 bokstav d.

Kommunene er etter krisesenterloven § 2 bokstav d ansvarlige for oppfølgingen av voldsutsatte i reetableringsfasen. Statlige myndigheter kan bidra med å legge til rette for at kommunene kan ivareta dette ansvaret. Fylkesmannen har ansvaret for å føre tilsyn med at kommunene følger opp pliktene som følger av krisesenterlova.

Evalueringen av krisesentertilbudet i kommunene (NOVA rapport 19/14) viser at krisesentrene tilbyr hjelp til voldsutsatte med tanke på reetablering. Krisesentrene tilbyr voldsutsatte hjelp til å kontakte andre tjenester og følge til andre tjenester. Mange tilbyr også en plan for oppfølging etter oppholdet. Konkret bistand i form av hjelp til å finne bolig, følge til visning, hjelp til å flytte og advokatbistand er også svært vanlig. Samtidig vet vi at det er utfordringer i kommunene knyttet til å sikre samordning av tiltak mellom krisesentertilbudet og andre deler av tjenesteapparatet. Det er særlig utfordringer knyttet til å skaffe voldsutsatte egen bolig. Mange voldsutsatte er ikke i lønnet arbeid, og vil derfor også trenge bistand til å komme i arbeid og bli økonomisk selvstendig. Både bolig og arbeid er kritisk for å unngå at voldsutsatte flytter tilbake til overgriper, og at de får et langt opphold ved sentrene som kan være belastende både for beboere, deres barn, og for krisesenteret.

Evalueringen av krisesentertilbudet peker på at det er behov for å presisere nærmere i en forskrift hva

slags oppfølging som kan eller bør gis, og over hvor lang tid etter utflytting.

Videre anbefaler forskerne at det oppstilles noen veiledende normer.

Regjeringen vil bidra til at kommunene styrker oppfølgingen i reetableringsfasen av personer utsatt for vold i nære relasjoner. Barne- og likestillingsdepartementet har gitt Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet i oppdrag å utarbeide en veileder med faglige anbefalinger om innhold og kvalitet i krisesentertilbudet. Faglige råd til kommunene når det gjelder oppfølging i reetableringsfasen vil inngå som en viktig del av veilederen som skal være ferdig i løpet av 2017. Departementet vil videre arbeide for å videreutvikle Fylkesmannens tilsyn med hvordan kommunene følger opp voldsutsatte i reetableringsfasen.

Når det gjelder regjeringens arbeid for å skaffe voldsutsatte arbeid og bolig, vises det til svar på spørsmål 3 og 4 under.

2. Stortinget ber regjeringen sørge for økt tilsyn med at kommunene oppfyller sine forpliktelser etter krisesenterlova § 2 bokstav d.

Det følger av krisesenterlova at Fylkesmannen skal føre tilsyn med at kommunen oppfyller pliktene pålagt etter §§ 2, 3, 4 og 8. Departementet kan gi nærmere føringer for fylkesmannens tilsyn gjennom styringsdialogen, blant annet i det årlige tildelingsbrevet eller i virksomhets- og økonomiinstruksen for fylkesmannen.

Å sikre god oppfølging til voldsutsatte i reetableringsfasen bør være en prioritert oppgave i kommunene. Det er derfor viktig at Fylkesmannen fører tilsyn med kommunenes arbeid på dette feltet. Dette er noe Barne- og likestillingsdepartementet vil ta opp i styringsdialogen med embetene.

3. Stortinget ber regjeringen sørge for at Nav prioriterer å legge til rette for at personer utsatt for vold i nære relasjoner uten arbeid kommer raskt i arbeid, slik at de raskt gis muligheten til å bli økonomisk uavhengige.

Arbeids- og velferdsforvaltningen har et bredt sett av tiltak og tjenester som skal bidra til selvforsørgelse, herunder å komme i eller beholde arbeid. Det er det enkelte NAV-kontor som skal gjøre en vurdering av bistandsbehovet, og sørge for at personer som har et bistandsbehov får et helhetlig, koordinert og

individuelt tilpasset tjenestetilbud. Dette ivaretar at den enkelte som opplever å bli utsatt for vold i nære relasjoner, kan få den hjelpen som er tilpasset det hun eller han trenger, for å komme i arbeid.

I vurderingen av bistandsbehovet og hvilke aktiviteter som er egnet, vil det kunne være viktig at NAV-kontoret har kompetanse om særlige utfordringer og behov relatert til denne gruppen. Arbeids- og velferdsdepartementet har derfor i tildelingsbrevet til Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2017 gitt følgende føring under mål 3.3 Gode levekår for de vanskeligstilte:

"Direktoratet skal bidra til at NAV-kontorene har den nødvendige kompetansen om særlige problemer og behov relatert til henvendelser fra personer som er utsatt for vold i nære relasjoner, tvangsekteskap og menneskehandel."

Som et ledd i arbeidet med å heve kompetansen i NAV-kontorene om personer som har vært utsatt for vold, har Arbeids- og velferdsdirektoratet utarbeidet en nettbasert veileder for de ansatte. Veilederen gir informasjon om NAV-kontorets virkemidler, om samhandling med andre relevante aktører og praktisk veiledning i sakene.

4. Stortinget ber regjeringen sikre at kommunene sørger for at de som bryter ut av voldelige samliv, får tilgang på overgangsbolig eller hjelp til å skaffe bolig, slik at de har et reelt alternativ til å bli hos, eller flytte tilbake til, en voldelig partner.

Kommunene har ansvar for å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet. Statlige aktører bidrar med å legge til rette for at kommunen kan ivareta dette ansvaret. Kommunal- og moderniseringsdepartementet forvalter flere økonomiske støtteordninger som kommunene kan benytte i sitt arbeid, blant annet tilskudd til utleieboliger og grunnlån. Tilskuddet skal bidra til flere utleieboliger for vanskeligstilte på boligmarkedet. Regjeringen har de senere årene satset stort på tilskuddet. I 2017 kan Husbanken gi tilsagn om tilskudd til om lag 1 560 boliger for til sammen 834,4 mill. kroner.

Husbanken forvalter også startlån og tilskudd til etablering. Disse ordningene bidrar til at vanskeligstilte på boligmarkedet får mulighet til å kjøpe egen bolig. Startlån er prioritert innenfor Husbankens låneramme.

Personer som bor på krisesentre og øvrige ofre for vold i nære relasjoner, kommer inn under kommunenes ansvar for å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet. Det er likevel et kommunalt ansvar å prioritere bruken av tilgjengelige midler ut fra en lokal behovsvurdering. Om en ledig kommunalt disponert bolig skal benyttes som overgangsbolig for voldsutsette etter opphold på krisesenter, eller til andre som

kommunen også har ansvar for å hjelpe på boligmarkedet, må vurderes lokalt.

Regjeringens nasjonale strategi Bolig for velferd (2014-2020) samler og målretter den boligsosiale innsatsen slik at flere vanskeligstilte får et godt sted å bo. Strategien presiserer at det er viktig å kartlegge behovet for hva som må til for å sikre vellykkede overganger fra institusjon til egen bolig. Dette omfatter også overgang fra krisesentre til bolig i reetableringsfasen for personer som har vært utsatt for vold.

Boligplaner er også et viktig verktøy for kommunene. Slike planer skal blant annet kartlegge og vurdere behovet for boliger til vanskeligstilte på boligmarkedet og deres problemer med å etablere seg og bli boende i sin bolig. Behovet for boliger til voldsutsette vil normalt inngå i slike planer. Behovet for boliger til denne gruppen må imidlertid ses i sammenheng med kommunens generelle boligpolitikk og øvrige planprosesser og plandokumenter. De seks direktoratene som har ansvar for Bolig for velferd, lanserte i 2016 en digital veiviser (veiviseren.no). Her kan kommunene blant annet finne informasjon om hvordan de lager boligplaner og gjennomfører boligsosiale tiltak.

5. Stortinget ber regjeringen sørge for at barnas beste og barnas individuelle rettigheter ivaretas ved oppfølgingen av den voldsutsette i reetableringsfasen.

I 2015 var det totalt 1 570 barn som oppholdt seg på et krisesenter, og 19 prosent av barna hadde vært beboere på et krisesenter før 2015. For noen hadde dette skjedd opp til flere ganger. Dette er høye tall som gir grunn til bekymring.

Barn skal behandles som en egen brukergruppe på krisesentrene og ivaretas på en måte som dekker deres behov. En stor del av krisesentrene har egne ansatte som jobber med barn. Mange har tilbud om ensamtaler med barn, egen primærkontakt for barn blant de ansatte, og gjennomfører systematiske kartlegginger av barnets hjelpebehov.

Det er svært viktig at kommunene også sørger for at barns rettigheter ivaretas i reetableringsfasen.

Faglige anbefalinger om tilbudet til barn i krisesentre, inkludert reetableringsfasen, vil inngå som en viktig del av veilederen som Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet nå utarbeider. Direktoratet har også de senere årene prøvd ut International Child Development Program (ICDP- foreldreveiledning) på krisesentre med gode resultat, blant annet at voldsutsette i mindre grad velger å flytte tilbake til voldsutøver. Deltakerne har også fått økt innsikt og kompetanse i utøvelse av foreldreomsorg. Direktoratet viderefører i år arbeidet med å spre bruken av ICDP på krisesentre.

